

Merita sa ne întoarcem la impozitul progresiv? Pro și contra

Revenirea la impozitul progresiv este o tema care reapare periodic în dezbaterile publice, însă mediul de afaceri și contribuabilii persoane fizice nu par convingși ca această schimbare este necesară și benefică. Din toate sondajele realizate pe acest subiect, reiese că marea majoritate susține în continuare cota unică. Motivul principal ține atât de teama că va crește inevitabil povara fiscală, cât și de faptul că practic va fi mult mai greu și mai complicat de administrat. Există o listă lungă de argumente pro și contra, însă cele mai multe vin din zona teoretică, fără referire la ce se întâmplă în realitate cu taxarea și administrarea fiscală. Voi face referire la cele mai frecvente dintre ele și le voi comenta în oglindă (atât pro, cât și contra) pe scurt:

Cota unică este învechită, spun susținătorii sistemului de impozitare progresivă care cred că renunțarea la aceasta ar reprezenta un pas spre modernizarea sistemului nostru fiscal și o dovadă că economia noastră este una dezvoltată. Ei cred că în urmă cu 20 de ani cota unică era potrivită cu stadiul României de dezvoltare de atunci, dar între timp a devenit o frână pentru redistribuirea bunăstării pe care am reușit să o generăm în ultimii 15 ani. Sunt de acord că economia României nu se mai compară cu cea de acum 15-20 de ani, că există mult mai multă avuție, fapt măsurat prin creșterea semnificativă a PIB. Însă, **administrarea fiscală a evoluat la fel de rapid?** Am reușit să o modernizăm cu sisteme IT la zi, cu resurse umane bine antrenate? Din păcate, progrese s-au văzut doar în ultimii câțiva ani, iar capacitatea de colectare a taxelor și impozitelor existente acum în Codul fiscal nu a crescut semnificativ. Continuăm să avem cea mai slabă colectare a TVA din UE, conform Comisiei Europene, și cele mai mici venituri fiscale, în afara de Irlanda, care e un caz aparte, având un regim fiscal extrem de lejer, practicat pentru atragerea investitorilor. Să nu uităm că unul dintre motivele adoptării cotei unice a fost tocmai dificultatea de a administra cote progresive, care presupun o serie de deduceri fiscale, în funcție de situația personală a fiecărui contribuabil persoană fizică. Se consumau resurse umane și materiale ineficient, fapt care a dus la găsirea unei soluții foarte simple. Este acum ANAF gata să preia administrarea a câtorva milioane de declarații fiscale? Fostul președinte al instituției declara la finalul lunii februarie că nu. E improbabil că în două luni situația sa se fi schimbat radical.

În UE mai au cota unică doar câteva state Este adevărat că România, Bulgaria, Estonia au cota unică dintre statele membre, însă marea majoritate, în special cele din vestul Europei, nici nu au avut vreodată. Acest regim fiscal a fost implementat de țările din zona central - est europeană în perioada de tranziție la economia de piață pentru că erau mai simple și mai ieftin de administrat. În același timp au fost folosite ca un **stimul pentru atragerea investițiilor străine**, contribuind la un cost mai mic al forței de muncă. Să ne amintim că România, ca

de altfel și alte state est-europene, nu aveau mari avantaje pentru investitori, după zeci de ani de economie închisă, care ramasese mult în urmă la toate capitolele - de la tehnologie și management, la acces la alte piețe. Prin urmare, forța de muncă bine calificată și ieftină a fost un motiv pentru investiții. Între timp forța de muncă nu mai este ieftină și nici nu prea se mai găsește ușor. Deci din acest punct de vedere, cota unică și-a făcut treaba și poate nu mai este necesară. În mod cert au fost și alți factori care au sprijinit aducerea investițiilor, dar nu fac obiectul discuției acesteia. Între timp, putem și trebuie să oferim alte motive investitorilor de a veni în România. Însă dacă ne uităm ce caută aceștia: infrastructura modernă, claritate și predictibilitate legislativă, ca să dau doar două exemple, ne dăm seama că încă mai este mult de lucrat pentru a avea un cadru prielnic.

Redistribuirea echitabilă a bunăstării În principiu, sistemul progresiv, datorită faptului că oferă deduceri contribuabililor pentru diverse cheltuieli (pentru educație, sănătate, cultură etc) sau în funcție de numărul persoanelor întreținute - ca să dau un exemplu general -, are mai multe șanse să distribuie bunăstare unor categorii mai puțin avantajate. În același timp, dacă bunăstarea pe care se presupune că o redistribuie nu e suficientă ca să rămână cu venituri motivante și categoria celor care câștigă mult, astfel încât să îi stimuleze să producă în continuare la același nivel, nu va fi prea mult redistribuit. Cota unică are și acest rol de a sprijini **formarea unei clase mijlocii**, pentru că în economiile dezvoltate această categorie este coloana vertebrală a economiei. În România, această patură este încă în formare și o impozitare agresivă ar subția-o semnificativ și ar împinge-o să emigreze.

Cota unică nu aduce încasări bugetare Actualul impozit pe venitul persoanelor fizice, pentru că la el ne referim când vorbim de cota unică (așa cum știm noi nu am avut niciodată o singură cota de taxare pentru orice, iar în ultimii ani s-au făcut mai multe excepții și derogări), este mic, de numai 10%. În schimb, contribuțiile de asigurări sunt mari și povara fiscală (impozitul pe venit plus contribuțiile de asigurări sociale) ajunge la circa 45% din venitul salarial, de exemplu. Practic cu acest procent România se plasează în primele 10 state din UE la impozitarea muncii. Încasările bugetare scăzute nu sunt, deci, cauzate de taxarea mică a muncii. Dacă ne uităm la cotele de impozitare, fie că e vorba de TVA sau alte taxe, România este în medie sau cu puțin sub media UE. Problema este că **taxele existente nu sunt colectate eficient**. Practic evaziunea și capacitatea administrativă duc la o colectare prea mică. Pentru a majora colectarea e nevoie de un ANAF modern și bine echipat tehnic. Cred că aici trebuie să se concentreze atenția, asupra reformelor și investițiilor pentru a avea o administrație fiscală eficientă.

În concluzie De fiecare dată când discutăm avantajele și dezavantajele cotei unice versus impozitul progresiv, lipsește un element fundamental: analiza funcționării celor două sisteme în România, pornind de la date: cine și cât contribuie, care e nivelul de taxare, cât și cum se colectează și, mai ales, care e structura economiei noastre, care e capacitatea administrativă fiscală, pentru a vedea dacă sistemul progresiv ar fi mai eficient din perspectiva colectării și mai echitabil pentru contribuabili. Din cele mai recente informații vehiculate public, rezultă că Ministerul Finanțelor va putea publica o analiză în perioada următoare, în colaborare cu instituții financiare internaționale. Pe de altă parte, tot Ministerul de Finanțe și-a asumat prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) ca în acest an să realizeze o analiză a sistemului fiscal care se va concentra pe: eliminarea graduală a stimulentei fiscale și breșelor din legislație în ce privește taxarea veniturilor, revizuirea sistemului de microîntreprinderi, a contribuțiilor sociale și al taxelor pe proprietate precum și trecerea către o fiscalitate verde. În același timp, prin PNRR sunt vizate multe măsuri de digitalizare pentru administrația fiscală. Mediul de afaceri se așteaptă ca toate aceste propuneri să fie trimise spre consultare publică, să fie analizate și discutate înainte de a fi aprobate. Argumentele pro sau contra nu ar trebui să rămână doar la nivel de declarații, ci să fie parte din dezbaterile transparente a schimbărilor care vor fi aduse sistemului fiscal pentru că, în mod cert, schimbări vor apărea de anul viitor.